

เอกสารศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

หลักประชาธิปไตยกับภาวะผู้นำในงานตำรวจ

จัดทำโดย พลตำรวจเอก ดำรงศักดิ์ กิตติประภัสร์
รหัส ๖๕๐๗๑๒

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการอบรม
หลักสูตรนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย รุ่นที่ ๑๐
วิทยาลัยศาลรัฐธรรมนูญ
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

ลิขสิทธิ์ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

หลักประชาธิปไตยกับภาวะผู้นำในงานตำรวจ

พลตำรวจเอก ดำรงค์ศักดิ์ กิตติประภัสร์^๑

บทนำ

ในสภาวะการณ์ของสังคมไทยกำลังมีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และระบบการเมืองการปกครองอย่างก้าวกระโดด ผู้นำที่ประสงค์จะพัฒนาประชาธิปไตยจำเป็นต้องนำหลักพื้นฐานของธรรมาภิบาลไปบริหารจัดการองค์กรเพื่อกำหนดทิศทางของหน่วยงานให้ดำเนินไปสู่ความสำเร็จ (เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง, ๒๕๖๑) โดยแนวคิดของการปกครองระดับชาติ มุ่งแสวงหาระบอบการปกครองที่เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงและบริบทของประเทศต่างๆ ทั้งนี้ การปกครองของประเทศไทยให้มีความเจริญเติบโตและมีคุณภาพต้องอาศัยระบอบการปกครองที่สมบูรณ์แบบ และเหมาะสมที่สุดกับสภาพสังคมไทย (สุริยา รักษาเมือง, ๒๕๖๑) โดยบริบทของประชาธิปไตยสมัยใหม่จะยึดโยงค่านิยมและวิถีชีวิตที่ตึงงามหลากหลายเข้าไว้ด้วยกัน คำว่าคุณธรรมของผู้นำ จึงเป็นที่ปรากฏขึ้นและดำรงอยู่ในสภาพสังคมที่ถือกันว่าเป็นสังคมที่ตึงงาม อีกทั้งการกระทำด้วยสำนึกของความเป็นมนุษย์ที่จะสามารถใช้ความถูกต้องและความชอบธรรมเป็นหลักในการดำเนินงานที่เป็นประโยชน์ส่วนรวม จะทำให้คุณธรรมพื้นฐานของประชาธิปไตยเป็นบรรทัดฐานทางการเมือง กลายเป็นวิถีชีวิตเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองที่คอยกำหนดมิให้มีการละเมิดศีลธรรมทางการเมือง ดังนั้นสังคมที่ดีควรเป็นสังคมที่มีผู้ยึดมั่นในหลักธรรมและประชาธิปไตย ซึ่งถือเป็นกระบวนการทางสังคมของการบ่มเพาะคุณธรรมให้มีระดับสูงขึ้นในสังคมไทยด้วย ตามแนวคิดของพระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) (๒๕๔๖) ที่กล่าวว่า ถ้าประชาชนมีคุณภาพดี ประชาธิปไตยก็มีคุณภาพดีด้วย ถ้าประชาชนมีคุณภาพต่ำ ประชาธิปไตยก็จะเป็นประชาธิปไตยอย่างเลวด้วย เพราะว่าคุณภาพของประชาธิปไตยขึ้นต่อคุณภาพของประชาชน เหตุนี้จึงเห็นได้ว่า ไม่ว่าจะยุคสมัยการดำรงชีวิตของมนุษย์ก็ไม่สามารถแยกตัวออกจากวิถีชีวิตของประชาธิปไตยได้ เพราะเราได้มีการกำหนดแนวทางวิถีชีวิตที่สัมพันธ์สอดคล้องกันนั่นเอง และปฏิเสธไม่ได้ว่าหลักประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์กับผู้นำทางการเมืองการปกครอง รวมไปถึงข้าราชการทุกระดับและทุกหน่วยงานอีกด้วย

โดยทั่วไปผู้บริหารเป็นผู้มีบทบาทสำคัญมากที่สุดในการบริหารองค์กรเพราะผู้บริหารเป็นผู้นำเป็นผู้กำหนดนโยบาย กำหนดจุดมุ่งหมาย และกำหนดกลยุทธ์ตลอดจน วิธีการดำเนินงานอันเปรียบเสมือนเข็มทิศนำทางเพื่อให้การบริหารองค์กรบรรลุผลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และนโยบายของรัฐ (Redondo-Sama, ๒๐๒๐) และจะต้องรับผิดชอบในการดำเนินงานกิจการต่างๆ มีส่วนรับผิดชอบผู้บริหารเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบายและนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ รวมทั้งการติดตามผลการปฏิบัติงาน การปรับปรุงคุณภาพ ผู้บริหารมีอาชีพต้องสร้างวัฒนธรรมโดยการให้รางวัลแก่ผู้ที่ทำงานประสบผลสำเร็จและนำการพัฒนาตนเองคิดได้เอง ตัดสินใจ ได้เอง พัฒนาได้เอง ของผู้ร่วมงานทุกคน ผู้บริหารต้องแสดงออกอย่างชัดเจนและสม่ำเสมอเกี่ยวกับวัฒนธรรมขององค์กรเพื่อให้ผู้ร่วมงานเกิดความมั่นใจในการปฏิบัติงานสามารถเลือกการกระทำที่

^๑ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

สอดคล้องกับวัฒนธรรม ผู้บริหารจึงต้องสร้างความรู้สึกระบบความสำเร็จ ให้แก่บุคลากรแต่ละคน และทุกคน จนเกิดภาพความเป็นผู้นำในทุกระดับและนำไปสู่องค์กรคุณภาพอย่างแท้จริง จากกระแสโลกาภิวัตน์ที่มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นหลายประการการกำหนดเงื่อนไขการปฏิรูประบบราชการอันเป็นกลไก ส่วนหนึ่งในการสร้างธรรมาภิบาล (Good Governance) โดยมีประเด็นสำคัญเกี่ยวกับการจัดบทบาทของภาครัฐให้เหมาะสมในสังคม ซึ่งรวมถึงการสร้างความร่วมมือกับชุมชน การแสวงหาแนวร่วมกับพันธมิตรองค์กรอันเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักของหน่วยงาน และการมีส่วนร่วมของสาธารณชนเพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริต (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, ๒๕๔๓)

ฉะนั้น ผู้นำที่เหมาะสมในงานตำรวจจึงต้องมีบทบาทอย่างมากต่อการดำเนินงานขององค์กร ทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยในการอำนวยความสะดวกและการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม พร้อมด้วยการบริหารจัดการงานตำรวจ และการปรับเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการทำงานของผู้บริหาร องค์กรต้องสอดคล้องกับสถานการณ์จึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก นอกจากนั้น การบริหารงานตำรวจมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องปรับบทบาทการบริหารงาน ให้สามารถบรรลุสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ (รังสรรค์ ประเสริฐศรี, ๒๕๕๘) ซึ่งคุณลักษณะของผู้นำการเปลี่ยนแปลงสมัยใหม่ ไว้ดังนี้ ๑) เป็นผู้ฝึกสอน ผู้เอื้ออำนวย เป็นสมาชิกองค์กรและเป็นพี่เลี้ยงแก่บุคลากรในองค์กร รวมถึงการเป็นต้นแบบที่เหมาะสมต่อการขับเคลื่อนการทำงาน ๒) ผู้นำต้องร่วมกับทุกคนในการสร้างวัตถุประสงค์ วิสัยทัศน์ ค่านิยม ความเชื่อ เพื่อให้องค์กรได้ใช้และมุ่งต่อการยึดมั่นต่อวัตถุประสงค์และค่านิยมดังกล่าว เป็นเครื่องมือในการควบคุม ๓) มุ่งให้เกิดการร่วมมือกันเองภายในองค์กรด้วยการลดความขัดแย้ง และให้บุคลากรแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม ๔) เปิดกว้างการสื่อสารและการเข้าถึง ข้อมูลสารสนเทศอย่างทั่วถึง ๕) มีความคิดเป็นเจ้าของร่วมกันของทุกคน ๖) ส่งเสริมให้แต่ละคนทำงานแบบพึ่งพาอาศัยกันในรูปแบบทีมงาน และ ๗) ต้องคิดเสมอว่า บุคลากรเป็นสินทรัพย์ที่มีค่าสูงสุดขององค์กร และ ๘) แสดงภาวะการนำองค์กรโดยอาศัยความเป็นประชาธิปไตยให้กับทุกระดับในการบริหารงาน (Petrick and Furr, ๒๐๑๙) ทั้งนี้จะเห็นได้ว่า ผู้นำที่ดีจะต้องบริหารงานด้วยศักยภาพที่เหมาะสมต่อความสำเร็จขององค์กรและจำต้องมีภาวะผู้นำที่ใช้หลักประชาธิปไตยในการทำงานอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ ซึ่งรวมไปถึงผู้นำในงานตำรวจอีกด้วย

หลักประชาธิปไตย

ประวัติและความเป็นมาของหลักประชาธิปไตย

ตามประวัติกล่าวกันว่า ประชาธิปไตยเกิดขึ้นในเมืองกรีกโบราณก่อนคริสตกาล (ช่วงศตวรรษที่ ๕) ในเมืองเอเธนส์หลังจากสงบจากปฏิวัติสงบลงก่อนคริสตกาลเมื่อ ๕๐๘ ปี จึงกลายเป็นประชาธิปไตยขึ้นมาครั้งแรกโดยที่ประชาชนมีอิสระในกระบวนการทางการเมืองโดยตรง ซึ่งต่างจากยุคปัจจุบันในสังคมไทยและสังคมอื่นที่ใช้ระบอบประชาธิปไตยนิยมใช้ผู้แทนทำหน้าที่แทนในรัฐสภา ซึ่งสมาชิกสภาจะเป็นผู้ตัดสินใจโดยการใช้เสียงข้างมาก ประชาธิปไตยในลักษณะนี้สามารถพบได้ในระดับท้องถิ่นหลายประเทศ เช่น การเลือกตั้งสมาชิกเทศบาลซึ่งในระดับชาติ ความเป็นประชาธิปไตยนี้เป็นการลงประชามติ การริเริ่มออกกฎหมายและการถอดถอนผู้ได้รับเลือกตั้ง

ปัจจุบัน ประชาธิปไตยมีการใช้กันอย่างแพร่หลายในบางกลุ่มประเทศที่ยอมรับเมื่อมีการระบุดุคณลักษณะสำคัญของประชาธิปไตยว่า มีความเสมอภาคและอิสรภาพ ซึ่งนับแต่มาแต่โบราณกาล ทำให้เห็นความเสมอภาคตามหลักของกฎหมาย ที่ทุกคน มีสิทธิเข้าถึงกระบวนการทางกฎหมายโดยเท่าเทียมกัน เช่น ในประชาธิปไตยที่มีผู้แทนมองว่า ทุกเสียงมีน้ำหนักเท่ากันทั้งสิ้น และไม่มีจำกัดอย่างไรเหตุผลใช้บังคับกับทุกคนที่ปรารถนาเป็นผู้แทน ส่วนอิสรภาพได้มาจากสิทธิและเสรีภาพตามที่กฎหมาย ซึ่งได้รับการคุ้มครองจากรัฐธรรมนูญ

ถึงแม้ว่า ประชาธิปไตยถือกำเนิดขึ้นในกรีซ แต่พบว่า เมโสโปเตเมีย ฟินีเซีย และอินเดีย รวมทั้ง วัฒนธรรมอื่นหลังกรีซได้มีส่วนสำคัญต่อวิวัฒนาการของประชาธิปไตย เช่น โรมัน ยุโรป และอเมริกาเหนือ/ใต้ มีลักษณะการใช้ประชาธิปไตยในสังคมอยู่บ้างแล้วเช่นกัน ดังนั้น มโนทัศน์ประชาธิปไตยที่มีผู้แทนเกิดขึ้นส่วนใหญ่มาจากแนวคิดและสถาบันที่พัฒนามาจากยุคกลางของยุโรป และยุคภูมิธรรมในการปฏิวัติอเมริกาและการปฏิวัติฝรั่งเศส

บางที่เรียกประชาธิปไตยว่า "ระบอบการปกครองสุดท้าย" ซึ่งแพร่หลายทั่วโลก สิทธิในการออกเสียงลงมติในหลายประเทศได้ขยายวงกว้างขึ้นนิวซีแลนด์เป็นชาติแรกที่ให้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งทั่วไปแก่ประชาชนทุกคนใน ค.ศ. ๑๘๙๓ ซึ่งมักมีความสับสนกับแบบสาธารณรัฐคิดว่าเป็นประชาธิปไตยอีกด้วยต่อมามองครุสหประชาชาติได้ประกาศกำหนดให้วันที่ ๑๕ กันยายน ของทุกปี เป็นวันประชาธิปไตยสากล

ความหมายของประชาธิปไตย

คำว่า “ประชาธิปไตย” ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า Democracy ซึ่งมาจากศัพท์ภาษากรีกว่า Demos หมายถึงประชาชน กับ Kratien หมายถึง การปกครอง ดังนั้น ประชาธิปไตยหรือ Democracy จึงหมายถึงการปกครองโดยประชาชน โดยอำนาจสูงสุดในการปกครองจะมาจากประชาชน และรัฐบาลจะคงอยู่ในอำนาจต่อไปได้ เมื่อวาระสิ้นสุดลง ก็ต่อเมื่อประชาชนผู้เลือกตั้งเห็นว่รัฐบาลสามารถสนองตอบต่อเจตนารมณ์ของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่านั้น (ทวีพันธ์ พัวสรรเสริญ, ๒๕๖๓)

ประชาธิปไตยมีความหมายที่กว้างในการที่จะนำเสนอ กล่าวคือเป็นการปกครองที่มีประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย วางแผน ออกกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ เพื่อประโยชน์ของภาครัฐ ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเคารพในสิทธิเสรีภาพซึ่งกันและกัน เพราะว่ามันมนุษย์นั้นจะต้องอาศัยหลักเหตุผลที่จะสร้างความสุขของกันและกัน ซึ่งอำนาจในระบอบประชาธิปไตยเป็นของประชาชน ทั้งนี้เพราะว่ามนุษย์ทุกคนมีสิทธิและเสรีภาพโดยธรรมชาติ เมื่อมนุษย์เหล่านั้นอยู่ร่วมกันเป็นสังคม ย่อมทำให้เกิดการเคารพในสิทธิกันเองในสังคม พร้อมทั้งที่จะยกอำนาจให้กับผู้ที่ปกครองเพื่อใช้ในการบริหารสังคมให้มีความเจริญรุ่งเรือง แต่จะต้องอยู่ในขอบเขต ถือว่าเป็นการปกครองที่ให้ความเคารพในสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคของมนุษย์ เป็นการพัฒนาดตนเองและสังคม พร้อมทั้งยังเปิดโอกาสให้เสรีภาพแก่ประชาชนในการมีส่วนร่วมในการปกครองดำเนินการใด ๆ ภายใต้ระเบียบการปกครองของกฎหมาย

อีกนัยยะหนึ่ง ความหมายของประชาธิปไตย คือรูปแบบของการปกครองรูปแบบหนึ่ง แต่มีความแตกต่างกันในรายละเอียด ดังนี้ (วิทยา จิตนุพงศ์, ๒๕๖๔)

๑. ประชาธิปไตยโดยตรง คือ ประชาชนตัดสินใจทางการเมืองโดยตรง เสียงข้างมากเป็นฝ่ายชนะ
 ๒. ประชาธิปไตยแบบมีผู้แทน คือ ประชาชนตัดสินใจทางการเมืองโดยผ่านทางผู้แทน ซึ่งประชาชนจะเลือก และผู้แทนต้องรับผิดชอบต่อประชาชน
 ๓. ประชาธิปไตยแบบมีรัฐธรรมนูญ คือ ประชาธิปไตยแบบมีผู้แทน แต่การใช้อำนาจตัดสินใจอยู่ใต้ขอบเขตจำกัดแห่งรัฐธรรมนูญ
 ๔. ประชาธิปไตยทางสังคมและเศรษฐกิจ คือ รูปแบบของการปกครองที่มุ่งกระจายความเท่าเทียมกันทางสังคมและเศรษฐกิจ โดยไม่คำนึงถึงรูปแบบที่เคร่งครัด
 ๕. ประชาธิปไตยแบบคอมมิวนิสต์ คือ รูปแบบการปกครองที่ไม่ได้มุ่งถึงวิธีการตัดสินใจทางการเมืองโดยประชาชน แต่หมายถึงรูปแบบการปกครองที่สามารถนำนโยบายไปปฏิบัติเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนข้างมาก
- ดังนั้น ความหมายของประชาธิปไตยจึงเป็นอำนาจสูงสุดเป็นของประชาชน ซึ่งจะมีผู้แทนที่ทำหน้าที่แทนประชาชน โดยการได้รับความยินยอมจากประชาชน เพราะว่าประชาชนสามารถใช้สิทธิเสรีภาพของตนเองเลือกตั้งได้อย่างอิสระ และประชาชนต้องมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยในการปกครองประเทศ

แนวคิดพื้นฐานของประชาธิปไตย

ประชาธิปไตยเป็นระบอบการปกครองที่มนุษย์จำนวนมากไม่ยอมในโลกเชื่อว่า เป็นการปกครองที่ดีที่สุด ที่มนุษย์คิดค้นและนำมาประยุกต์ใช้ในวิถีทางการเมือง และในชีวิตประจำวันอุดมคติและเป้าหมายของระบอบประชาธิปไตยเป็นสิ่งที่อาจเรียกได้ว่า เป็นคุณธรรมระดับสูงของมนุษย์ สำหรับประเทศไทยคำว่า ประชาธิปไตยเริ่มต้นชัดเจนขึ้นหลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.๒๔๗๕ แต่ความหมายของคำว่า ประชาธิปไตยในสังคมไทยยังคงคลุมเครืออยู่ เพราะรูปแบบการปกครองของไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งพฤติกรรมของนักการเมือง ที่ได้เข้ามามีบทบาทในการบริหารประเทศ ซึ่งตรงข้ามและไม่สอดคล้องกับความหมายของประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ดังนั้น แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตยนั้น มีนักวิชาการได้อธิบาย ไว้ดังนี้

ชยอนันต์ สมุทวนิช (๒๕๓๘) ได้อธิบายถึงแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย ๖ ประการ ไว้ว่า ๑) การมีศรัทธาในความสามารถของมนุษย์ มีความศรัทธาในสติ ปัญญา ความสามารถของมนุษย์ที่สำคัญ ได้แก่ การรู้จักใช้เหตุผลและยึดหลักเหตุผล ด้วยวิธีทดลองทางวิทยาศาสตร์ ๒) การเชื่อในสิทธิเสรีภาพ ที่จะแสดงความคิดเห็นยอมให้ทุกฝ่าย เสนอข้อเท็จจริง เหตุผล และความคิดเกี่ยวกับปัญหาที่กำลังพิจารณา เสียก่อนแล้ว จึงร่วมกันตัดสินใจเป็นวิธีที่ดีที่สุด จากข้อนี้จึงเกิดเสรีภาพทางการเมือง การพิมพ์ การรวมกลุ่ม ตั้งสมาคมและพรรคการเมือง ๓) การยอมรับความเท่าเทียมกันของคน ความเท่าเทียมกันหรือความเสมอภาค เป็นความเท่าเทียมกันทางกฎหมาย มิใช่ทางสติปัญญา หรือกายภาพ คนทุกคนควรได้รับการปฏิบัติจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ และกฎหมายโดยเท่าเทียมกันไม่ การแยกเพศชาติกำเนิด ฐานะทางสังคม เศรษฐกิจ ๔) อำนาจอธิปไตยในการปกครองประเทศเป็นของปวงชน (Popular Sovereignty) โดยประชาชนเป็นผู้เลือกผู้แทนเข้าไปทำหน้าที่ในการใช้อำนาจ รัฐและประชาชนสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงผู้ปกครองได้ หากผู้ปกครองไม่สามารถที่จะปฏิบัติตามนโยบายที่แถลงไว้ต่อประชาชน ๕) อำนาจอันชอบธรรมในการปกครองของรัฐ เกิดจาก

ความยินยอม (Consent) ของประชาชน เพื่อดำเนินการให้ความคุ้มครองสิทธิในด้านต่าง ๆ ของมนุษย์ ซึ่งมีมาแต่ก่อนที่จะยอมเข้าอยู่ใต้อำนาจการปกครองนี้ ซึ่งมีมาจากทฤษฎีว่า ด้วยกฎธรรมชาติ (Natural Law) การให้ความยินยอมจะเป็นการสร้างความชอบธรรมให้กับกำลังหรืออำนาจ ดังนั้น รัฐบาลที่ชอบธรรมจึงเป็นรัฐบาลที่เป็นตัวแทนของประชาชน (Representative Government) และ

๖) สิทธิในการคัดค้านและล้มล้างรัฐบาล รัฐบาลเป็นเพียงอุปกรณ์ที่ช่วยให้คนในสังคมบรรลุถึงความสุขสมบูรณ์ ดังนั้น ประชาชนจึงมีสิทธิเต็มที่ในการต่อต้าน รัฐบาลที่ไม่ปฏิบัติตามจุดมุ่งหมายดังกล่าว

สัญญา เคนาภูมิ (๒๕๕๘) ได้อธิบายถึงแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตยไว้ ๓ ประการ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑. ประชาธิปไตยที่แสดงถึงความเคารพต่อตนเองและผู้อื่น เช่น ให้ความสำคัญและรับทราบของตนเองในการดำเนินการเรียนรู้ มีความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในการเรียนรู้ ให้เกียรติและรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนในกลุ่ม มีความไว้วางใจเพื่อน ในกลุ่มขณะปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม

๒. ประชาธิปไตยที่แสดงถึงความสามัคคีและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม เช่น ช่วยเหลือสนับสนุน และให้กำลังใจแก่เพื่อน ๆ ในการทำงานร่วมกัน มีความเสียสละเวลาเพื่อการทำกิจกรรมการเรียนรู้ของกลุ่มอย่างเต็มที่ มีการแบ่งปันอุปกรณ์ แหล่งทรัพยากรการเรียนรู้กับเพื่อนในกลุ่ม สามารถร่วมงานกับบุคคลอื่นได้ดีและร่วมทำกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดระยะเวลาการเรียนรู้

๓. ประชาธิปไตยที่แสดงถึงความมีเหตุผลและคลยพินิจในการแก้ไขปัญหา เช่น มีการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลอย่างรอบคอบก่อนวางแผนการเรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอน มีเหตุผลในการที่จะอภิปรายร่วมกับเพื่อนในกลุ่มอย่างสมเหตุสมผล มีวิธีดำเนินการเรียนรู้โดยการใช้แหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม มีการตัดสินใจแก้ปัญหาที่รอบคอบโดยอยู่บนพื้นฐานของความมีเหตุผล

ในขณะที่ โคเฮน (Cohen, ๑๙๗๑) ก็ได้อธิบายเกี่ยวกับประชาธิปไตยใน ๓ ด้าน ไว้ดังนี้

๑. ในด้านกว้างประชาธิปไตย เป็นการพิจารณาว่าประชาชนในสังคมหรือชุมชนได้รับผลกระทบจากการใช้อำนาจรัฐ และมีส่วนหรือบทบาทในการใช้อำนาจนั้นอย่างไร หากชุมชนใดมีความเป็นประชาธิปไตยมากย่อมหมายความว่า คนในชุมชนนั้นมีบทบาทต่อการตัดสินใจ หรือการใช้อำนาจของผู้ปกครองเป็นไปในทางที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนในชุมชนนั้น

๒. ในด้านลึกประชาธิปไตย เป็นการพิจารณาว่าประชาชนในชุมชนหนึ่งมีบทบาทหรือส่วนร่วมทางการเมืองในอันที่จะมีอิทธิพลต่อการใช้อำนาจรัฐ ในลักษณะใดและเพียงใด ซึ่งลักษณะของการมีส่วนร่วมนี้จะส่งผลให้รัฐบาลใช้อำนาจตอบสนองตรงตามความต้องการของประชาชน

๓. ในด้านยาวประชาธิปไตย เป็นการพิจารณาว่าประชาชนในชุมชนหนึ่ง สามารถมีบทบาทต่อการใช้อำนาจรัฐในเรื่องใดบ้าง โดยดูจากคนในชุมชนนั้นมีบทบาทหรืออิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาลผ่านทางนโยบายต่าง ๆ มากน้อยเพียงใด

หลักการของประชาธิปไตย

ประชาธิปไตยมีพื้นฐานอยู่บนความเชื่อในความสำคัญและศักดิ์ศรีของปัจเจกบุคคล ความเชื่อในความเสมอภาคของมนุษย์ และความเชื่อในความจำเป็นที่จะต้องมีความเป็นอิสระเสรี โดย Sobirovich (๒๐๒๒) อธิบายไว้ว่า ประชาธิปไตยจึงประกอบด้วยหลักการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

๑. เสรีภาพ (Liberty) คืออิสรภาพของบุคคลที่จะกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งตามความประสงค์ของตนโดยไม่อยู่ภายใต้การกดขี่ของรัฐ เว้นแต่อยู่ภายใต้กรอบกติกาที่กฎหมายกำหนดไว้ เพื่อป้องกันการล่วงละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ในหลักประชาธิปไตย เสรีภาพคือกุญแจสำคัญที่จะนำไปสู่ความก้าวหน้าของสังคม

๒. ความเสมอภาค (Equality) คือความเท่าเทียมกันของคนในสังคม เป็นความเท่าเทียมกันในความเป็นมนุษย์ และเท่าเทียมกันในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคมเหมือนกัน มีศักดิ์ศรี เกียรติยศ และมีคุณค่าในความเป็นคนอย่างเดียวกัน ความเสมอภาคประกอบไปด้วยองค์ประกอบ ดังนี้

- ก. ความเสมอภาคในความเป็นมนุษย์
- ข. ความเสมอภาคตามกฎหมาย
- ค. ความเสมอภาคในด้านโอกาส
- ง. ความเสมอภาคในทางการเมือง
- จ. ความเสมอภาคในการใช้สิทธิเลือกตั้ง
- ฉ. ความเสมอภาคในการสมัครรับเลือกตั้ง
- ช. ความเสมอภาคในทางเศรษฐกิจ

๓. อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน (Popular Sovereignty) คือ ปัจจัยที่เชื่อว่าสังคมก่อตั้งขึ้นโดยความยินยอมของประชาชน ในการที่จะให้อำนาจอธิปไตยของสังคมส่วนรวมเข้ามาแทนที่เสรีภาพธรรมชาติ โดยทุกคนจะมีส่วนในอธิปไตยนั้นๆ เท่าเทียมกัน ตามหลักการนี้ การปกครองในระบอบประชาธิปไตยจึงเป็นการปกครองที่ประชาชนเป็นทั้งผู้ปกครอง และผู้ถูกปกครอง ในระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากผู้ปกครองมาจากการเลือกตั้ง โดยยึดหลักการเสียงข้างมาก จึงมีสิทธิอำนาจอันชอบธรรมในการปกครองประเทศ เพราะได้รับสิทธิจากผู้ถูกปกครองโดยตรง

๔. หลักการเสียงข้างมากที่คุ้มครองเสียงข้างน้อย (The Rule of Majority) เนื่องจากในระบอบประชาธิปไตย ประชาชนทุกคนมีสิทธิในการตัดสินใจปัญหาบ้านเมือง ไม่ว่าจะโดยตรงหรือผ่านผู้แทนราษฎร ซึ่งในความเป็นจริงประชาชนทุกคนย่อมมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน ดังนั้น เพื่อเป็นการตัดสินใจปัญหา จึงต้องยึดเสียงข้างมากที่มีต่อเรื่องนั้นๆ เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจ

ผู้นำ ภาวะผู้นำและผู้นำแบบประชาธิปไตย

ความหมายของผู้นำและภาวะผู้นำ

ผู้นำ (Leader) กับภาวะผู้นำ (Leadership) มีความหมายแตกต่างกัน ผู้นำอาจเป็นคำที่เกิดในยุคหลัง ในยุคก่อนนั้นมีคำที่แสดงความเป็นผู้นำ เช่น หัวหน้า ประมุข ราชา พญา เป็นต้น จากความหมายในหนังสือ Oxford English Dictionary ได้ชี้ให้เห็นว่าคำ Leader มีในภาษาอังกฤษแต่คำว่า Leadership เพิ่งจะมีประมาณปี ค.ศ.๑๘๐๐ อย่างไรก็ตาม การศึกษาการเป็นผู้นำนั้นมีมานานแล้ว เช่น ในหนังสือ Republic ซึ่ง Plato ได้พยายามอธิบายคุณลักษณะของบุคคลที่เป็น Philosopher-King ซึ่งก็ทำหน้าที่เป็นผู้นำ

นอกจากนี้ คำจำกัดความว่า ผู้นำ คือ บุคคลที่มีความสามารถในการบังคับบัญชาผู้อื่นและประสาน ให้ผู้อื่นช่วย ช่วยทำกิจการงานต่าง ๆ ของตนให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ด้วยความเต็มใจ (Normond & Harry, ๑๙๙๖)

ในขณะเดียวกัน ผู้นำ คือ บุคคลที่จะสามารถชักจูงให้คนอื่นปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ ทำให้ผู้ตามมีความเชื่อมั่น ในตนเองและสามารถคลี่คลายความตึงเครียดต่าง ๆ ลงได้ และสามารถนำกลุ่มให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ (Burdy, ๑๙๖๗)

นักวิชาการหลายท่านได้รวมรวมความหมายของผู้นำ ไว้อย่างครอบคลุม กล่าวคือ ผู้นำ หมายถึง บุคคลที่ถูกเลือกหรือได้รับการแต่งตั้งให้นำกลุ่มและมีอิทธิพลต่อกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มเพื่อการบรรลุเป้าหมายของกลุ่มและเพื่อทำหน้าที่หัวหน้าของกลุ่ม (สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์, ๒๕๖๐)

อาจสรุปว่าผู้นำ คือบุคคลผู้ซึ่งสามารถมีอิทธิพลต่อผู้อื่น และผู้ซึ่งมีอำนาจสิทธิ หน้าที่ทางการจัดการ (สาโรจน์ โอพิทักษ์ชีวิน, ๒๕๕๔) บางท่านกล่าวว่า ผู้นำ หมายถึง บุคคลผู้ซึ่งสามารถแสดงอิทธิพลเหนือผู้อื่น เพื่อช่วยให้บรรลุเป้าหมาย กลุ่มหรือเป้าหมายองค์กร (Jones & George, ๒๐๐๙) โดยในบางสถานการณ์ผู้นำ คือ บุคคลที่จะมาประสานงานช่วยให้คนทั้งหลายรวมกัน โดยที่ว่าจะเป็นการอยู่รวมกันก็ตาม หรือทำการร่วมกันก็ตาม ให้พากันไปด้วยดี สู่จุดหมายที่ตั้งใจ

สำหรับคำว่า “ภาวะผู้นำ” นั้นก็หมายถึง กระบวนการที่มีอิทธิพลทางสังคมที่บุคคลหนึ่งตั้งใจใช้อิทธิพลต่อผู้อื่นให้ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ตามที่กำหนด รวมทั้งการสร้างสัมพันธ์ระหว่างบุคคลขององค์กร หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งภาวะผู้นำ คือความสามารถของบุคคลที่ใช้อิทธิพลจูงใจให้ผู้ร่วมงานร่วมมือร่วมใจกับตนในทุกสถานการณ์โดยใช้กระบวนการติดต่อสื่อสาร หรือความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย

ในขณะเดียวกัน Gandolfi และ Stone (๒๐๑๘) อธิบายไว้ว่า ภาวะผู้นำ (Leadership) คือ กระบวนการที่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือมากกว่า พยายามใช้อิทธิพลของตนหรือกลุ่มตน กระตุ้น ชี้นำ ผลักดัน ให้บุคคลอื่น หรือกลุ่ม บุคคลอื่น มีความเต็มใจ และกระตือรือร้นในการทำสิ่งต่าง ๆ ตามต้องการ โดยมีความสำเร็จของกลุ่ม หรือองค์กรเป็นเป้าหมายเป็นการมีปฏิสัมพันธ์ที่ไม่หยุดนิ่งของกระบวนการ ๓ อย่าง ที่มีความเกี่ยวเนื่องและมีอิทธิพลต่อกัน ได้แก่ ผู้นำ (Leaders) ผู้ตาม (Follows) และสถานการณ์ (Situations) อันนำไปสู่การบรรลุผลสำเร็จ

จากที่กล่าวไปข้างต้นจะเห็นได้ว่า ความหมายของผู้นำและภาวะผู้นำนั้นมีอยู่หลากหลาย แต่นักวิชาการทางด้านการบริหารองค์กร ต่างยอมรับกันโดยทั่วไปว่า ผู้นำเป็นสถาบันที่สำคัญประการหนึ่งในโครงสร้างของระบบบริหาร ในทัศนะทางรัฐประศาสนศาสตร์เรียกผู้นำว่าชนชั้นนำ (Elite) และถ้าหากเป็นชนชั้นนำที่มีอำนาจบังคับบัญชาผู้อื่นได้ ไม่ว่าจะอำนาจนั้นจะมาจากพื้นฐานแห่งการใช้กำลังบังคับหรือมาจากข้อตกลง ซึ่งเกิดจากความยินยอมของประชาชนก็ตาม คนประเภทนี้เรียกว่า ผู้ปกครอง (Rulers) ซึ่งผู้นำตามความหมายนี้ก็คือบุคคลผู้มีอิทธิพลเพียงพอที่จะทำให้ผู้กระทำตามคำสั่ง คำสั่งของตน โดยทุกสังคมจะมีบุคคลประเภทนี้ดำรงอยู่ด้วย

ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย

แนวคิดผู้นำแบบประชาธิปไตย เป็นแนวคิดที่คู่ขนานกับผู้นำแบบเผด็จการ (Autocratic Leader) โดยที่ผู้นำแบบประชาธิปไตย มีความหมายและสาระสำคัญ ดังนี้

Lewin et al. (๑๙๓๙) กล่าวว่า ผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic leaders) ใช้การตัดสินใจของกลุ่มหรือให้ผู้ตามมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ รับฟังความคิดเห็นของส่วนรวม ทำงานเป็นทีม มีการสื่อสารแบบสองทาง ทำให้เพิ่มผลผลิตและความพึงพอใจในการทำงาน

Katz (๑๙๙๗) กล่าวว่า ผู้บริหารต้องสามารถทำงานร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความสามารถในการประสานงานเพื่อให้ได้รับการสนับสนุนและการยอมรับความสามารถในการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานอื่น ในอันที่จะร่วมมือกับหน่วยงานของตนเอง ตลอดจนความสามารถในการสร้างภาพพจน์ที่ดีให้หน่วยงาน เพื่อให้บังเกิดความศรัทธาเชื่อถือ และไว้วางใจในหน่วยงานต่อไป

Blake and Mouton (๑๙๙๓) กล่าวว่า ผู้นำแบบประชาธิปไตยหรือผู้นำแบบมีส่วนร่วม (Democratic of Participative Style) จะเป็นผู้นำที่กำหนดวัตถุประสงค์ และวิธีการทำงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการ แต่ผู้นำแบบประเภทนี้จะให้กลุ่มของผู้ใต้บังคับบัญชาเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการของการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ต้องการ มีการร่วมมือระหว่างผู้นำกับผู้ใต้บังคับบัญชาและเปิดโอกาสให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงาน และตัดสินใจแก้ไขปัญหาร่วมกันเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามที่ตั้งไว้

อาจสรุปได้ว่า ผู้นำและภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย คือ พฤติกรรมความสามารถของผู้นำที่ให้ความสำคัญ ต่อการทำงานเป็นหมู่คณะ เปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานได้ปรึกษาหารือ แสดงความคิดเห็นอย่าง รอบด้าน และหาข้อสรุปในการการทำงานร่วมกันก่อนการดำเนินงาน มีส่วนร่วมและรับผิดชอบ การดำเนินงานกับหมู่คณะ ให้คำปรึกษาและคำแนะนำต่อการแก้ไขปัญหา และการขจัดอุปสรรคให้ไปสู่ผลสัมฤทธิ์ในการบริหารองค์กรได้

ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยในงานตำรวจ

บทบาทผู้นำในงานตำรวจ

เมื่อก้าวถึงหลักการบริหารงานภาครัฐอันเกี่ยวข้องกับหน้าที่นักบริหาร ๔ ประการ ประกอบไปด้วย ๑) การวางแผน (Planning) ๒) การจัดโครงสร้างองค์กร (Organizing) ๓) การชักนำไปสู่ความสำเร็จ (Leading) และ ๔) การประเมินผล (Evaluating) จะเป็นได้ว่า ผู้บริหารหรือผู้นำในงานตำรวจจะต้องมีบทบาทในด้านการนำองค์กร ซึ่งผู้บริหารในงานตำรวจมีหลายตำแหน่งด้วยกันไม่ว่าจะเป็นตำแหน่งระดับผู้บัญชาการ ผู้บังคับการ ผู้กำกับการ สารวัตร เป็นต้น ในขณะที่เดียวกันตำแหน่งผู้บริหารซึ่งมีความเป็นทางการ จะต้องอาศัยภาวะผู้นำ (Leadership) ซึ่งดูเหมือนไม่มีความเป็นทางการ กล่าวคือ ผู้บริหารทุกคนและทุกระดับต้องแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำ แต่ว่า บทบาทภาวะผู้นำในบางคนอาจจะไม่มีตำแหน่งทางการบริหารงานตำรวจก็ได้ (Skllansky, ๒๐๒๒).

บทบาทผู้นำในงานตำรวจจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จ ทั้งนี้ไม่ว่าผู้นำงานตำรวจระดับใดที่จะทำงานด้านการบังคับใช้กฎหมายต้องอาศัยลูกน้องในฐานะที่เป็นผู้ตาม (Followers) เพราะว่า ศิลปะของการนำคนต้องใช้ทักษะการจูงใจและตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน หัวใจสำคัญของการเป็นผู้นำในงานตำรวจเกี่ยวข้องกับทักษะการสื่อสารสอง

ทางอย่างมีประสิทธิภาพ (Lee, ๒๐๒๐) ซึ่งส่วนหนึ่งรวมไปถึงการรับฟังและเปิดโอกาสให้ผู้บังคับบัญชาได้มีส่วนร่วมต่อการขับเคลื่อนองค์กรไปสู่การทำงานที่มีประสิทธิภาพ

การใช้หลักประชาธิปไตยต่อการนำในงานตำรวจ

การนำหลักประชาธิปไตยมาใช้งานการปฏิบัติงานของตำรวจในฐานะผู้บังคับบัญชาหรือผู้นำหน่วยงานนั้น ต้องตระหนักถึงองค์ประกอบสำคัญ ๓ ประการ ไม่ว่าจะเป็นผู้นำ ผู้ตาม และสถานการณ์ โดยมีรายละเอียดแนวทางการนำหลักประชาธิปไตยไปใช้ในการบริหารงาน ดังนี้

๑. การยอมรับในความหลากหลายและความแตกต่างของผู้บังคับบัญชา อันจะเห็นได้ว่าหลักพื้นฐานของประชาธิปไตยคือเสรีภาพ ความเท่าเทียมกัน และการมีศรัทธาในความสามารถของมนุษย์ ซึ่งผู้นำในงานตำรวจต้องพิจารณาขอบข่ายงานโดยเรียนรู้และเข้าใจถึงความแตกต่างของลูกน้อง ไม่ว่าจะเป็นด้านภูมิหลัง ด้านประสบการณ์ ด้านศักยภาพการทำงาน เป็นต้น รวมไปถึงการพิจารณาให้ความดีความชอบ ก็ต้องตระหนักถึงมิติการตัดสินใจในมุมมองความแตกต่างของลูกน้องเป็นสำคัญด้วย

๒. การปกครองบังคับบัญชาด้วยความเสมอภาค กล่าวคือ การกำหนดนโยบายและการสั่งการของผู้บังคับบัญชาต้องเป็นไปอย่างเท่าเทียมกัน ไม่เลือกปฏิบัติระหว่างลูกน้องในระดับบุคคลหรือกลุ่มคน โดยค่านึงเสมอว่าผู้บังคับบัญชาทุกคนมีเกียรติและมีศักดิ์ศรี เช่น การมอบหมายพื้นที่ปฏิบัติงาน การจัดสรรสวัสดิการ การให้ประโยชน์ด้านค่าตอบแทน เป็นต้น โดยเมื่อบุคลากรได้รับความเสมอภาคในการบริหารงานตามมิติที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานแล้ว ก็จะส่งผลต่อแนวคิดการสร้างเสมอภาคในการบังคับใช้กฎหมายให้กับประชาชนอีกด้วย

๓. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน โดยการบริหารงานตำรวจทั้งในระดับกองบัญชาการ กองบังคับการ และกองกำกับการ ต้องสร้างการมีส่วนร่วมให้กับผู้บังคับบัญชาในการทำงานทุกประเภท เนื่องจากการมีส่วนร่วมอาจเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตั้งแต่การร่วมกันวางแผน การร่วมกันปฏิบัติแต่ละกิจกรรม การร่วมติดตามและประเมินผลงาน กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือการร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมรับผิดชอบ นั่นเอง ในการทำงานระดับสถานีตำรวจก็เช่นกัน ผู้กำกับการหรือผู้นำในหน่วยงานต้องสร้างบรรยากาศการมีส่วนร่วมให้กับผู้บังคับบัญชา เช่น การร่วมวางแผนแก้ไขปัญหาจราจรในพื้นที่ การจัดประชุมแบบไม่เป็นทางการเพื่อร่วมกันสืบสวนหาตัวคนร้าย เป็นต้น ในขณะเดียวกัน ผู้นำในงานตำรวจต้องตระหนักถึงแนวทางการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการปฏิบัติงานตำรวจด้วย ไม่ว่าจะเป็นการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในชุมชน การจัดกิจกรรมให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมกับตำรวจ เป็นต้น

๔. การใช้เสียงข้างมากหรือความเป็นเอกฉันท์ต่อการตัดสินใจ การบริหารงานตำรวจทุกหน้าที่ ไม่ว่าจะเป็นงานสืบสวน งานสอบสวน งานป้องกันปราบปราม หรืองานอำนวยความสะดวก สถานะที่ต้องตัดสินใจอย่างสม่ำเสมอ โดยที่การตัดสินใจในงานตำรวจต้องมีข้อมูลหรือสารสนเทศเพียงพอต่อการตัดสินใจของผู้นำ ในหลายๆ ครั้ง การสั่งการหรือความเป็นเผด็จการของผู้นำอาจสร้างความล้มเหลวต่อการทำงานได้ ทั้งนี้เนื่องมาจาก ทักษะการวิเคราะห์และประสบการณ์ของผู้นำไม่เพียงพอต่อเหตุการณ์ที่เผชิญอยู่ นั่นเอง (Scott, ๒๐๒๑) การตัดสินใจของผู้นำโดยอาศัยการมีส่วนร่วมของลูกน้องและลงความเห็นต้องหลักเสียงข้างมาก (Majority) หรือ ความเป็นเอกฉันท์

(Consensus) จึงจะเป็นส่วนหนึ่งต่อการสร้างความมั่นใจในการปฏิบัติงาน และถือเป็นการป้องกันความเสี่ยงต่อความล้มเหลวของการตัดสินใจอีกด้วย

๕. การรับฟังความคิดเห็นและเปิดโอกาสให้ร่วมปรึกษาหารือ อันเป็นเป็นบทบาทหน้าที่สำคัญของผู้นำในงานตำรวจ กล่าวคือ ผู้นำต้องมีช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายเพียงพอต่อการเข้าถึงของผู้ใต้บังคับบัญชา รวมไปถึงการเปิดโอกาสและจัดสรรเวลาให้กับลูกน้องในกรณีที่มีการขอคำปรึกษาหรือแสดงความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ ผู้บังคับบัญชาต้องนำหลักมนุษยสัมพันธ์มาใช้เป็นแนวทางการปกครองลูกน้อง (Danoff, ๒๐๑๙) พร้อมทั้งมีทักษะการรับฟังอย่างตั้งใจ อันเป็นพื้นฐานสำคัญของการปรึกษาหารือร่วมในการทำงาน

สรุป

ประชาธิปไตยมีประวัติความเป็นมาที่ยาวนานครอบคลุมถึงประเทศต่างๆ ทั่วโลก โดยหลักประชาธิปไตยมีความเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ เสรีภาพ การมีส่วนร่วม การยอมรับความแตกต่างของมนุษย์ รวมไปถึงอำนาจในการปกครองของรัฐ โดยผู้นำในหน่วยงานภาครัฐต้องนำหลักประชาธิปไตยไปใช้ในการนำองค์กรไปสู่ผลสัมฤทธิ์ที่คาดหวัง การบริหารงานตำรวจต้องอาศัยผู้นำในงานตำรวจทุกระดับชั้นที่มีภาวะการเป็นผู้นำอันมีคุณลักษณะสอดคล้องกับหลักประชาธิปไตย โดยผู้นำในงานตำรวจที่ขับเคลื่อนการอำนวยความสะดวกทุกประเภะนั้น ต้องนำหลักประชาธิปไตยไปใช้ในการบริหารงานตำรวจ อันประกอบไปด้วย ๑) การยอมรับความหลากหลายและความแตกต่างของผู้ใต้บังคับบัญชา ๒) การปกครองบังคับบัญชาด้วยความเสมอภาค ๓) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ๔) การใช้เสียงข้างมากหรือความเป็นเอกฉันท์ต่อการตัดสินใจ และ ๕) การรับฟังความคิดเห็นและเปิดโอกาสให้ร่วมปรึกษาหารือ โดยเป้าหมายสำคัญของการนำหลักประชาธิปไตยไปใช้ในงานตำรวจของผู้นำก็คือการสร้างเชื่อมั่นศรัทธาให้แก่ประชาชนโดยอาศัยศักยภาพการนำที่ดีของผู้บริหารงานตำรวจทุกระดับชั้นต่อการปกครองและบังคับบัญชาลูกน้องภายใต้หลักธรรมาภิบาล

บรรณานุกรม

- เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง. (๒๕๖๑). กลยุทธ์การบริหารองค์กรสงฆ์ที่เข้มแข็งในยุคโลกาภิวัตน์. วารสาร มจร. สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, ๗(๑), ๙๙-๑๑๕.
- ชัยอนันต์ สมุทวนิช. (๒๕๓๘). พุทธศาสนากับการพัฒนาประชาธิปไตยในประเทศไทย. (วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ทวีพันธ์ พัวสรรเสริญ. (๒๕๖๓). ประชาธิปไตยพัฒนา. วารสารการเมือง การบริหารและกฎหมาย, ๑๑(๒), ๑๗๓-๑๙๒.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). (๒๕๔๖). สลายความขัดแย้ง: นิติศาสตร์-รัฐศาสตร์-เศรษฐศาสตร์แนว พุทธ. กรุงเทพมหานคร: สหธรรมมิกการพิมพ์.
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (๒๕๕๘). พฤติกรรมองค์การ. กรุงเทพมหานคร: ธรรมสาร.
- วิทยา จิตนุกงศ์. (๒๕๖๔). ระบอบประชาธิปไตยกับการสร้างความปรองดอง. วารสารรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, ๔(๑), ๒๙-๔๓.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (๒๕๔๓). ข้อเสนอเชิงนโยบายการปฏิรูปวิชาชีพครูตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปฏิรูปวิชาชีพครู.
- สาโรจน์ โอพิทักษ์ชีวิน. (๒๕๕๔). การจัดการเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพมหานคร: เพียร์สันอินโดไชน่า.
- สุริยา รักษาเมือง. (๒๕๖๑). ธรรมาธิปไตย: อุดมคติเพื่อการสร้างความสมดุลแห่งอำนาจในการ ปกครองรัฐ. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, ๗(๔), ๑๕๐-๑๕๗.
- สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (๒๕๖๐). การศึกษาภาวะผู้นำเพื่อการบริหารและการนำคณะของคณบดีคณะ เทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๐. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- สัญญา เคนาภูมิ. (๒๕๕๘). วิธีประชาธิปไตยของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย. วารสารวไลย อลงกรณ์ปริทัศน์, ๕(๒), ๑๙๕-๑๙๖.
- Blake, R. R., & Mouton, J. S. (1993). 6 People in Organizations. Great Writers on Organizations, 195.
- Burdy, R. J. (1967). Fundermental of Leadership Reading. Masschusetts Addison: Wesley Publishing Co.
- Cohen. W. C. (1971). Democracy. New York: The Free Press.
- Danoff, B. (2019). Invisible Man and Democratic Leadership. American Political Thought, 8(1), 54-81.
- Gandolfi, F., & Stone, S. (2018). Leadership, leadership styles, and servant leadership. Journal of Management Research, 18(4), 261-269.
- Jones, G., & George, G. M. (2009). Contemporary Management (5th ed.). New York: McGraw-Hill.
- Katz, R. S. (1997). Democracy and elections. Ohio: Oxford University Press on Demand.

- Lee, A. (2020). Policing in India: The Politics of Justice in a Poor Democracy. Working Paper https://www.rochester.edu/college/faculty/alexander_lee/wp-content/uploads/2021/02/bookonline.pdf.
- Lewin, K., Lippitt, R., & White, R. K. (1939). Patterns of aggressive behavior in experimentally created “social climates”. *The Journal of social psychology*, 10(2), 269-299.
- Normond, L.F., & Harry K. J. (1996). *The Leader: Developing the Skill & Personal Quantities You Need to Lead Effectively*. New York: American Management Association.
- Petrick, J.A. and Furr, D.S. (2019). *Total Quality in Managing Human Resources*. New Delhi: Vanity Book International.
- Redondo-Sama, G. (2020). Supporting democracy through leadership in organizations. *Qualitative Inquiry*, 26(8), 1033-1040.
- Scott, K. (2021). *Police Tactics and Their Effects on Democracy*. Available at SSRN 3786118.
- Sklansky, D. A. (2022). *Democracy and the Police*. In *Democracy and the Police*. Stanford University Press.
- Sobirovich, T. B. (2022). National and universal principles of democracy. *Asian Journal of Research in Social Sciences and Humanities*, 12(1), 334-338.